

ŽURNALISTICKÉ ŽÁNRE V TLAČOVÝCH MÉDIÁCH 1

Kód predmetu:	1ISM Km/ZZTM1/22
Akademický rok:	2025/2026
Študijný program:	bakalársky; mediálne štúdiá
Ročník:	prvý
Semester:	letný
Forma výučby:	prednáška + seminár
Rozsah výučby:	prednáška 1 hodina týždenne seminár 2 hodiny týždenne
Spôsob hodnotenia:	priebežné hodnotenie
Počet kreditov:	4
Vyučujúci:	prednášky – Mgr. Jana Klingová, PhD. semináre – Mgr. Lenka Regrutová, PhD.
Kontakt:	Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií FF PU Katedra slovenského jazyka Katedra komunikačných a mediálnych štúdií
E-mail:	jana.klingova@unipo.sk lenka.regrutova@unipo.sk

Obsahové zameranie prednášok:

I. Základy textiky

1. Základné pojmy. Žurnalistika. Definícia žurnalistiky. Funkcie žurnalistiky. Definícia mediálnej komunikácie. Žurnalistika v tlačových médiách. Typy periodík. Základná definícia žánru.
2. Vymedzenie pojmu text. Slovníkové vymedzenie. Teoretické vymedzenie. Definícia.
3. Ako vzniká text? Text v systéme verbálneho správania. Konceptuálny, vlastný jazykový, interakčný a axiologický subsystém a ich fungovanie pri vzniku textu.
4. Vymedzenie základnej textovej jednotky (výpoveď; obsahovo-funkčná jednotka). Praktická aplikácia.
5. Komunikačno-pragmatické chápanie textu. Teória a typológia komunikačných aktov (J. Searle). Praktická aplikácia.
6. Štruktúrne-kompozičné chápanie textu. makrokompozícia (makroštruktúra) a mikrokompozícia (mikroštruktúra) textu.
7. Koherencia a kohézia textu. Konexia textu. Izotopia textu. Prostriedky nadväzovania. Glutinácia textu. Praktická aplikácia.
8. Kontextové chápanie textu. Vymedzenie pojmu kontext. Intratextový, intertextový, situačný, sociálno-kultúrny kontext.
9. Semiotické chápanie textu. Text ako znak.
10. Kritériá textovosti: kedy je text textom?
11. Textové stratégie (= slohové postupy; obsahové modelové štruktúry, spôsoby expanzie témy). Teoretické vymedzenie.
12. Základné textové makrostratégie a ich charakteristika: informačná, opisná (deskriptívna), rozprávací (naratívna), výkladová (explikatívna). Praktická aplikácia.
13. Test priebežného hodnotenia.

Obsahová náplň seminárov:

1. Úvodné stretnutie, organizačné pokyny.
2. Definovanie základných pojmov: žurnalistika, novinár, žáner, žáňrová norma, žáňrové parametre (tematický, funkčný, kompozičný, formálny, jazykový), žáňrová dominanta, komunikačné aspekty žurnalistiky.

3. Klasifikácia žurnalistických žánrov a kritériá ich členenia.
4. Spravodajstvo: výskum a štúdium médií, obsah spravodajských textov, spravodajské hodnoty, proces výberu správ, spravodajská organizácia.
5. Delenie spravodajských žánrov. Spravodajský text: vlastnosti, postupy tvorby, analýza spravodajských textov. Výber informačných zdrojov pre spravodajský text.
6. Krátka správa: formy krátkej správy (noticka, fleš, jednosťpec), analýza žánrových parametrov na vybraných ukážkach.
7. Rozšírená správa: formy rozšírenej správy (interpretujúca, pokračujúca, komentujúca), analýza žánrových parametrov na vybraných ukážkach.
8. Úradná správa: oznámenie, komuniké; analýza žánrových parametrov na vybraných ukážkach.
9. Beletrizovaná správa, analýza žánrových parametrov na vybraných ukážkach.
10. Referujúca správa: formy referátu (chronologický, voľne spracovaný), analýza žánrových parametrov na vybraných ukážkach.
11. Dialogizovaná správa: typy spravodajského interview, analýza žánrových parametrov na vybraných ukážkach.
12. Súčasné trendy v spravodajských žánroch tlačových médií na Slovensku: infotainment, bulvarizácia, serialita. Analýza zvolených smerov na vybraných ukážkach.
13. Záverečné stretnutie, zhodnotenie práce na seminároch.

Literatúra:

- BURNS L. S., 2004, *Žurnalistika: praktická příručka pro novináře*. Praha: Portál.
- DOLNÍK, J. a E. BAJZÍKOVÁ, 1998. Textová lingvistika. Bratislava: Stimul.
- FINDRA, J., 2013. Štylistika súčasnej slovenčiny. Martin: Osveta.
- HACEK, J., 2020. *Otvorené zdroje a dáta*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- HOCHLOVÁ, V., 2001. Slovník novinářské teorie a praxe. Nitra: Filozofická fakulta UKF.
- JENČA, I., 2014. Úvod do teorie žánrov. Trnava: UCM v Trnave.
- MISTRÍK, J., 2021. Štylistika. 4. vyd. Bratislava: Veda.
- MISTRÍK, J., 1975. Žánre vecnej literatúry. Bratislava: SPN.
- OSVALDOVÁ, B. (ed.) a kol., 2020. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. a kol., 2007. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri.
- RONČÁKOVÁ, T., 2019. Žurnalistické žánre. Rozšírené vydanie. Ružomberok: Verbum.
- SLANČOVÁ, D., 1996. Praktická štylistika (Štylistická príručka). Prešov: Slovacontact.
- SLANČOVÁ, D., 2001. Základy praktickej rétoriky. Prešov: Náuka.
- SLANČOVÁ, D., MERGEŠ, J., KLINGOVÁ, J. a J. KIČURA-SOKOLOVÁ, 2021. Úvod do štúdia žurnalistických žánrov v tlačových médiách. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 11 – 100; 112 – 114. Dostupné na internete: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Slancova5>
- ŠMÍD, M. a L. Trunečková, 2009. *Novinář a jeho zdroje v digitální éře*. Praha: Karolinum.
- TRAMPOTA, T., 2006. Zpravodajství. Praha: Portál.
- TUŠER, A. a M. Folrichová, 2001. Teória a prax novinárskych žánrov I. Bratislava: UK.
- TUŠER, A., 2010. Ako sa robia noviny. Bratislava: EUROKÓDEX.
- VELAS, Š., 1997. Teória a prax novinárskych žánrov II. Bratislava: UK.

Požiadavky na absolvovanie predmetu:

Priebežné hodnotenie sa bude udeľovať za obidve zložky predmetu:

- a) prácu na seminároch
- b) osvojenie si poznatkov z obsahového zamerania prednášok (kontrola formou testu – maximálny počet bodov **30**; minimálny potrebný počet bodov: **15**) + účasť na prednáškach

Počet kreditov a časové rozmedzie pre podmienky absolvovania predmetu: 4 kredity (záťaž študenta 120 hodín)

- výučba predmetu: 13 týždňov 1 prednáška / 2 seminár: 29,25 hod
- samostatná práca – príprava na seminár, príprava spravodajských textov: 45 hod
- samostatné štúdium odbornej literatúry: 45,75 hod.

Práca v oboch zložkách predmetu bude bodovaná. Študent môže získať za zložku a) maximálne 70 bodov; za zložku b) maximálne 30 bodov – **spolu 100 bodov**. Z celkového počtu bodov získaných za obe časti predmetu sa odpočíta 0,25 b. za neúčast' na prednáške a 0,25 b. za neúčast' na seminári (max. 5 bodov).

Požiadavky na hodnotenie práce na seminároch:

1. pravidelná, aktívna účasť na seminároch (vyžadujúca si individuálnu domácu prípravu, priebežné plnenie zadaných úloh), povolené sú 2 ospravedlnené absencie (v prípade viacerých absencií študent vypracuje náhradnú prácu po dohode s vyučujúcou); max. 5 b
2. krátke vedomostné previerky – vykonané priebežne počas semestra (max. 15 b);
3. spracovanie a odovzdanie spravodajských textov (podľa zadania na seminároch):
 - 4 rôzne monologické spravodajské texty (rozšírené správy – 4 x 10 b),
 - 1 dialogická správa – spravodajské interview (10 b),
 - hodnotí sa invencia, kompozícia, jazyk, štýl a forma,
 - max. počet bodov zo seminárov: 70 b, minimálny počet 35 b;
4. výsledné hodnotenie bude predstavovať hodnotenie zo seminárov a prednášok, úlohy z prednášok v kompetencii Mgr. Jany Klingovej, PhD.

Hodnotenie:

Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX.

- 50 – 60 bodov: E (dostatočne)
- 61 – 70 bodov: D (uspokojivo)
- 71 – 80 bodov: C (dobré)
- 81 – 90 bodov: B (veľmi dobre)
- 91 – 100 bodov: A (výborne)